

ABSTRACTS Congres Zoönosen

One health: gezonde dieren, gezonde mensen

De Covid-19 pandemie heeft nogmaals duidelijk gemaakt dat het heel belangrijk is dat de wereld zich beter voorbereidt zijn op nieuwe 'emerging zoönosen'. Er zal meer kennis verzameld moeten worden van ziekteverwekkers op het grensvlak tussen dieren en mensen, en van de omgevingsfactoren die een rol kunnen spelen bij het ontstaan en de verspreiding van nieuwe ziekte-uitbraken die een oorsprong hebben in dieren. Met meer kennis van de dynamiek van zoönosen kan geprobeerd worden om belangrijke nieuwe 'species jumps' van ziekteverwekkers te voorspellen en er tijdig op in te grijpen. Voor een betere 'pandemic preparedness' zal een One Health benadering noodzakelijk zijn, dus we zullen onze blik moeten verbreden, en naar levende organismen als geheel moeten kijken. Door de veranderingen in de contacten tussen dieren en mensen, de klimaatverandering en de verdergaande globalisering is de publieke gezondheid steeds nauwer verbonden met de diergezondheid. Met de groei van de wereldbevolking, en de toenemende druk op de wereldvoedselvoorziening wordt ook onze verantwoordelijkheid om te zorgen voor duurzame ecosystemen steeds belangrijker. Daarom zullen, in de genoemde One Health benadering, alle gezondheid gerelateerde onderzoeksgroepen met elkaar moeten samenwerken om te komen tot transnationale oplossingen voor het verbeteren van de gezondheid van mensen, dieren, planten en hun leefomgeving, en uiteindelijk het ecosysteem aarde. Er zijn veel factoren die een rol spelen bij het ontstaan van zoönosen, zoals het verlies van biodiversiteit, veranderingen in het management van dierlijke productie, toenames in diertransporten en reisverkeer, de handel in dieren en ook de opwarming van de aarde. Er zal snel ingegrepen moeten worden op deze factoren voordat de algemene gezondheid in de wereld onomkeerbaar beschadigd wordt. We zullen dus innovatieve methoden moeten ontwikkelen om nieuwe bedreigende zoönosen beter en sneller te onderkennen. Daarnaast zullen modelstudies nodig zijn om de effecten van interventies te bestuderen, en die modelstudies zullen gebaseerd moeten zijn op een systeembenadering waarin zowel positieve als negatieve effecten geëvalueerd kunnen worden. Een goede 'One Health' samenwerking is onmisbaar voor gezonde mensen en dieren in een duurzaam ecosysteem.

Wim HM van der Poel, Wageningen Bioveterinary Research, Wageningen University and Research, Lelystad

Surveillance en epidemiologie van psittacose (*Chlamydia psittaci*)

Psittacose, ook wel ornithose of papegaaienziekte, is een respiratoire infectie met een variabele presentatie, veroorzaakt door de bacterie *Chlamydia psittaci*. Besmetting vindt plaats via inademing van ingedroogde uitscheidingsproducten (oogvocht, snot of uitwerpselen) van geïnfecteerde vogels. De infectie kan symptomeloos verlopen, maar kan zich ook uiten als griepachtig ziektebeeld met koorts, hevige hoofdpijn, spierpijn, hoesten, rillerigheid en zweten. In ernstigere gevallen kan het zich presenteren als pneumonie of als een septisch ziektebeeld met multi-organafalen. Psittacose bij de mens is een meldingsplichtige ziekte: een positieve diagnose dient gemeld te worden aan de GGD, die

de melding vervolgens via doorgeeft aan het RIVM. Psittacose bij vogels die als huisdier gehouden worden (uitgezonderd pluimvee) is ook meldingsplichtig: positieve diagnoses en verdenkingen dienen doorgegeven worden aan de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit. In de presentatie zal een overzicht worden gegeven van de resultaten van de surveillance van meldingen van psittacose bij mens en dier

F. Dijkstra, Epidemioloog, RIVM - Centrum Infectieziekten Epidemiologie & Surveillance

Leptospirose, een onderschatte zoönose

Leptospirose is een bacteriële infectieziekte die beter bekend staat als de ziekte van Weil of rattenziekte. Het is een belangrijke zoönose die overal op de wereld, maar vooral in tropische en subtropische gebieden voorkomt. Alhoewel ratten een berucht reservoir vormen voor leptospiren, dragen ook vele andere zoogdiersoorten leptospiren bij zich. Dit zijn veelal knaagdieren en insecteneters, maar ook vele andere wilde dieren. Ook huisdieren en landbouwdieren zoals honden, koeien, varkens, geiten en schapen kunnen belangrijke bronnen zijn en vormen een groot risico omdat zij in de directe nabijheid van de mens leven. De ziekteverschijnselen zijn uiterst gevarieerd en de ziekte kan een dodelijk verloop hebben. Adequate laboratorium diagnostiek is onontbeerlijk om een leptospirose verdenking te bevestigen.

Dr. M.G.A. Goris, hoofd NRL, Nationaal Referentielaboratorium voor Leptospirose, Amsterdam

Prik-, krab-, bijtwonden door honden, katten, enz.

Bij de titel van dit symposium: "Dierenvrienden" zal niet iedereen direct aan bijtwonden denken. En bij bijtwonden denk je misschien eerder aan leeuwen, tijgers, krokodillen of haaien dan aan onze huisdieren. Toch worden de meeste Nederlandse dierenvrienden vooral door onze huisdieren de kat en de hond gebeten. En hoewel het spreekwoord luidt: "het maakt niet uit of je door de kat of de hond gebeten wordt" zal ik aan de hand van prik-, krab-, en bijtwonden door met name honden en katten toelichten dat dat lang niet altijd klopt. We bespreken behalve de aard en aanpak bij verschillende soorten wonden, vooral het scala aan daarbij voorkomende microbiologische verwekkers van *Capnocytophaga canimorsus* tot *Pasteurella multocida*. Ook de antibiotische behandeling komt hierbij langs. En hoewel Rabies hierbij wellicht een vreemde eend in de bijt is, zal vanwege de mogelijk ernstige gevolgen hondsdelheid niet ontbreken.

Dr. B. Mulder, arts-microbioloog, CWZ Nijmegen.

Campylobacter, Helicobacter en Arcobacter

De genera *Campylobacter*, *Helicobacter* en *Arcobacter* behoren tot de Epsilonproteobacteria en worden geassocieerd met humane en veterinaire infecties en hun rol in voedsel gerelateerde infecties en zoönose. Van *Campylobacter* zijn de species *C. jejuni* en *C. coli* bekend als verwerkers van diarree als gevolg van besmet kippenvlees, en is *H. pylori* bekend als een veroorzaker van maagzweren. Veel minder bekend is *C. fetus*, een soort dat zowel bij runderen als reptielen voorkomt en infecties bij mensen kan veroorzaken. Ik zal ingaan op de ecologie en epidemiologie van Epsilonproteobacteria vanuit het perspectief dat

we met deze bacteriën via verschillende gastheren in aanraking komen en dat sommige species infecties geven en classificatie soms lastig kan zijn.

Dr. B. Duim, Afd. biomoleculaire Gezondheidswetenschappen, Departement Biomolecular Health Sciences - Infectieziekten & Immunologie, UMC Utrecht Diergeneeskunde, Utrecht